

ACC. N:R.

M. 6139:1-10

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Carl Viteing

Härad:

Uppvidinge

Adress:

Tjärna Viksmåla

Socken:

Kghult

Berättat av:

J. Kugdahl

Uppteckningsår:

1939

Född år

1894 i Leuhojda socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVVol. II Uppteckningen
kompletterad (Vol. I.)Tryckprogram m.m. Sid. 1-10.
H.C. 13.

ACC. N:R.

M. 6139 : 1.

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge.

Adress: Furåkra, Kräkumåla.

Socken: Åghult.

Berättat av: C. J. Mungdahl.

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1824. i Lenhovda socken.

F.d. Soldaten och Laggkörlsnickaren Carl J. (20)
han Mungdahl, var född 1824 vid "Pharkus miss-
ugn och smedja, belägen i Lenhovda socken,
Uppvidinge härad i Kränobergslän. Som soldat
tjänade han för Kräkshult jämte Skörsen Thärg-
hult i Åghults socken, där dog han i Kräkshult
1916, i ått 91 fjerde Lennadsår. Mungdahl var en
stor, mycket stark, gladlynt man och tillika
vidt han god jordbruksarbetare. Jag arbe-
tade ofta tillsammans med honom; och han
berättade gärna helst krigssägnier om svens-
ska kungar, sägnier, som ej stå att läsa i
svensk historia. Dessa sagor hade han hört av
kamrater på exercisplatser. Heder åt Hans minne!

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

6139:2

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.

Härad: Upsvidinge

Socken: Ålgård.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking,

Adress: Furåkra "Bråksmåla.

Berättat av: C. J. Kugdahl,

Född år 1824 i Längholms socken.

I gammal tid var det så på våra orters kyr-
kogårdar att plattsen "Norr om kyrkan" an-
sågs "Ohelig" och över "Rackarvrån" hade ej
"Kyrkogrimen" när bestämmanderätt utan att
han anmodades därtill av någon Gudfruk-
tig person. Plattsen hette "Rackarvrån" enär
man där begrav "Rackare", d. v. s. Personer,
som i äldre tid flängde hästar, hundar, kat-
tor m. m. I "Rackarvrån" begravs alla "Fjålv-
spillingar" (personer, som själva brävat sig
livet. Ås!). När någon begravs i "Rackarvrån",
så fick man ej ringa i kyrkans klockor och
den dödes kista fick ej bäras in genom kyr-
kogårdsporten, utan den halades över norra

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6139:3

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikner,

Härad: Uppvidinge.

Adress: Furåkra, Bråksmåla.

Socken: Ålgö.

Berättat av: E. J. Engdahl.

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1824 i Lerhövda socken.

ringmuren, dessa olyckliga begravas "Matsols" (22).
Obs! Om vi tänka oss att våra döda kunde stå
upp ur sina gravar, som där ligga, så skulle
de där uppstå med ansiktet vänt mot Öster,
"Rätsols", men där, som begravas i "Rackar-
vrån" tänkas uppstå med ansiktet mot väster.
Om gammal sägen lyder så, att "Vår Kristus
kommer på Juleaftonen att uppväcka de
döda, så skulle Han komma ifrån Öster, och
de döda skulle således möta Han med ansiktet
mot väster." Men där, som ligger i "Rackar-
vrån" troddes ingen del hava i Kristus;
ty där hörde "Mörkrets furste till." Ingen
fick plantera blommor på de olyckliga grav-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 6139:4

Landskap: Småland.

Härad: Elfvärdsinge.

Socken: Söghult.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Vikberg.

Adress: Furåka² Kråksmåla.

Berättat av: E. J. Svedahl.

Född år 1824 i Lohovda socken.

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var, där skulle väta Brännässlor och fisk⁽²³⁾
lar och se hemskt och vederspyggligt ut. Nu
följer en verkligt ranningenlig berättelse.
I tiden omkring 1870. Hjäntgjorde som präst
en Teologic Doct. Lind i Fagerhultssocken,
Ratmar-Län. Kära kyrkan bodde i en liten
stuga en gruvlig "Trollgobbe, som hett Boken".
Han bank in böcker åt folk, däran manet "Bo-
ken". Han sadis vara en sådan "Trollskytte",
att han kunde rita upp sin avän på ett
präd och skjuta på bilden, och personen
"stöp död om han vart 100-fals mil därifrån".
En mörk höstnatt skulle han läsa 2 poj-
kar bliva "Trollskytte". Se 8 kumpanerna

Skriv endast på denna sida!

M. 6139:5
ACC. N.R.

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Älgåker.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking,

Adress: Furåkra, Kräksmåla.

Berättat av: E. J. Lundahl,

Född år 1924 i Länghavdarpöcken.

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade grävt upp kistan efter en nyligen be-
graven själsspilling i "Rackarvran" å
Fagerhults griftgård. Där skulle skjäla
något från den olyckliges kropp. Dokt:
Lind var orolig i sömnen på natten och vak-
nade. Han anade det värsta, ty Boken var känd
för en fuling. Prästen klädde sig i "krage och
koppra" och gick de som meter från Prästgår-
den till griftgården i mörkret. Kevnen
fram till stora porten såg han 2 karlar
hoppa över griftgårdsmuren och försvin-
na, men den tredje stod i graven med hal-
va kroppen över jord. Dokt: Lind ropade,
"Grim håll fast den, som gräver." Det var "Bo-

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr.

M. 6139: 6

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålgård.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Carl Viking.

Furåkra, Prästmåla.

C. J. Njgdahl.

1824. i Lennhousdorparken.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVIV.
ES-

ken", som grov, han hade ej vassnat Prästens ⁽²⁵⁾an-
komst. När prästen kom fram vart "Boken" mäk-
ta vred, men kunde ej röra en lem, han var,
som fastnitad i graven. Prästen sade, "Nu
får du välja på 2. ting. Antingen 10 år på kat-
mar fängelse eller att i natt försvinna från
våra orter och aldrig vända åter. "Boken"
valde det senare. Sen sade prästen, "Nu får
du komma loss och äsa igen graven. När
detta var gjort, måste "Boken" packa sina
kläder och verktyg och försvinna strax.
Det traddes att han tog vägen till Öland,
och vart ej mera sedd hos oss. Flera gamla hvar,
men ej fullt så utförligt, berättat det samma.

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr.

N. 6139:6

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålgår.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking.

Adress: Furåkra, Prästmäla.

Berättat av: C. J. Njgdahl.

Född år 1824 i Längholmsparcken.

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ken", som grov, han hade ej varmat Prästens ankomst. När prästen kom fram vart "Boken" mätta red, men kunde ej röra en lem, han var, som fastnitad i graven. Prästen sade, "Nu får du välja på 2. ting. Antingen 10 år på Kattmar fängelse eller att i natt försvinna från våra orter och aldrig vända åter. "Boken" valde det senare. Sen sade prästen, "Nu får du komma loss och ösa igen graven. När detta var gjort, måste "Boken" packa sina kläder och verktyg och försvinna strax. Det berättades att han tog vägen till Öland, och vart ej mera sedd hos oss. Flera gamla herrar men ej fullt så utförligt, berättat dit samma.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N^o.

M 6139:7

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge.

Adress: Furåkra "Kråksmåla."

Socken: Klghult.

Berättat av: E. J. Rindahl.

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1824 i Lenhoved socken.

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nu följer en längre intressant berättelse av sam-
me sagesman. Sam redan skrivits så skulle det
växa brännässlor på gravarna i "Rackarvån."
Vile någon krigsman göra sig "hård", Obs! På ej
kylor eller svärd bet på honom, så skulle
man gagna sigan dessa nästlos på följande
sätt. Obs! "En fullt Ben mö" skulle en forsdags-
natt mellan kl. 12-1. Rycka upp ^{från} fängnäs-
lor från bemälda gravar, En ren mö kunde ej
"Ryckagrim" hämnas. Nästlorna skulle av henne
rötas, bräckas, skäcktas, spinnas och vävas
till tyg, som hette "Nässelduk". Sen skulle hon
av tyget ry en skjorta. Om hon gav den t. ex.
åt allrahäraden, och han bar den närmast

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6139:9

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Älgshult.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av:

Carl Viking.

Adress:

Furåkra "Kräksmåla."

Berättat av:

C. J. Fugdahlh.

Född år

1824 i Lenhanda socken.

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och gästade i bondgården utan att säga vem⁽²⁹⁾
han var, där var bröllop. Så var Carl bliven ko-
nung och han dansade med Bruden och den
flickan, som var hemligt kär i honom. Vid
avskedet gav hon Carl en sådan skjorta,
som hon sjelf tillverkat och sade för
Carl om skorpans magiska kraft, men
tillade att "Bäraren ej fick begå mord eller
mened." Carl var "Hård" i många år till kort
före slaget vid "Poltawa," ty han hade fått ena
Hälen genomskjuten av en kula. Orsaken, sade
sagermannen vara den, att Carl någon tid
förupt i Byssland gått förbi en katalisk kyrka,
där prästen mässade. Rungeu hatade hirt

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålgårds.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking.

Adress: Furåkra, Fräksmåla.

Berättat av: E. J. Lundahl.

Född år 1824 i Lenhanda socken.

dessa Präster, så han merskjöt honom, det var
 mord; och skjutau skyddade ej längre honom.
 "Odens foglar" = (korporna), som dithills följt den
 svenska hären övergav dem. När den mål-
 kades det ödesdigra "Poltawa"; så kom det mil-
 lianer stora "Jässor" = (Paddor) på vägarna fram-
 för den svenska hären. Soldaterna ville ej
 trampa på de fula djuren och sökte kasta
 dem undan med Svärdsbaljorna, men des-
 sa mera dem kastade, desto flera bliva de.
 "Carl XII:s sol hade börjat dala i vesterled."
 Så slöt tillvidare den gamle, präktige,
 Bruseu.

Landskap: *Småland.*Härad: *Uppvidinge.*Socken: *Ålgårds.*Uppteckningsår: *1939.*Upptecknat av: *Carl Viking.*Adress: *Furåkra, Prästgård.*Berättat av: *E. J. Lundahl.*Född år *1824.* i *Lindhoudaparken*

ken", som grov, han hade ej varnat Prästens ⁽²⁵⁾komst. När prästen kom fram vart "Boken" mäkta vred, men kunde ej röra en lem, han var, som fastnitad i graven. Prästen sade, "Nu får du välja på 2. ting. Antingen 10 år på katmar fängelse eller att i natt försvinna från våra orter och aldrig vända åter. "Boken" valde det renare. Sen sade prästen, "Nu får du kamma lott och äta igen graven. När detta var gjort, måste "Boken" packa sina kläder och verktyg och försvinna strax. Det braddes att han tog vägen till Öland, och vart ej mera sedt hos oss. Flera gamla hava, men ej fullt så utförligt, berättat dit kamma.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppvidinge.Adress: Turåkra "Kråksmåla."Socken: Klghult.Berättat av: E. J. Rydahl.Uppteckningsår: 1939.Född år 1824. i Lenhovda socken.

Nu följer en längre intressant berättelse av sam-
me sagesman. Sam redan skrivits på skulle det
växa brännvårslor på gravarna i "Rackarvran."
Till någon krigsman göra sig "hård", ös! Så ej
kulor eller svärd bet på honom, så skulle
man gagna sig av dessa värlor på följande
sätt. Ös! "En fullt Ben mö skulle en torsdags-
natt mellan kl: 12-1. Rycka upp ²⁶stort fångvärl-
lor från bemälda gravar, En ren mö kunde ej
"Ryckagrim" hämnas." Värlorna skulle av henne
rötas, bräkas, skäcktas, spinnas och vävas
till byg, som hette "Värselduk". Sen skulle hon
av byget ry en skjorta. Om hon gav den t. ex.
åt allrahäraden, och han bar den närmast

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Rieghult.

Uppteckningsår: 1989.

Upptecknat av: Carl Vikner,

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: E. J. Ingdahl.

Född år 1824 i Länhovdaproken.

kroppen, så bet ej svärd eller kulor på honom⁽²⁸⁾,
 så länge han bar skjortan, och förut så att
 han ej begick mened eller mord, ty då förla-
 rade skjortan sin magiska kraft. Sagob-
 rättaren sade att Carl ~~loffe~~ en längre tid varit
 "Hård", så han på kvällarna efter sludad, strid-
 dragat stöflarna, kungen då hällde ut fle-
 ra kulor ur stöveskapet. Carl sades ej älska
 någon kvinna mer än sin syster, men som ung
 prins var han på björnjakt i vänneland. Där
 var en ung bandflicka, som blev prins kär
 i prinsan, som sade sig bliva krigare utom,
 men flickan visste ej att han var den blivade
 Carolus XII. Bort därefter var han åter på jakt

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Älgshult.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking,

Adress: Furåkra "Kriksmåla.

Berättat av: C. J. Fugdahl.

Född år 1824 i Lenhanda socken.

och gästade i bondgården utan att säga vem²⁹
han var, där var bröllop. Så var Carl bliven ko-
nung och han dansade med Bruden och den
flickan, som var hemligt kär i honom. Vid
avskedet gav han Carl en sådan skjorta,
som han sjelf tillverkat och sade för
Carl om skorpans magiska kraft, men
tillade att "Bäraren ej fick begå mord eller
mord." Carl var "Hård" i många år till kort
före slaget vid "Poltawa," ty han hade fått ena
Hälen genomskjuten av en kula. Orsaken, sade
sagermannen vara den, att Carl någon tid
förupt i Byrland gått förbi en katolik kyrka,
där prästen mässade. Rungeu hatade hert

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Jälgmöl.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking.

Adress: Furåkra "Kräksmåla".

Berättat av: E. J. Ingdahl.

Född år 1827 i Lenkouda socken.

dessa Präster, så han nerskjöt honom, det var
 mord; och skjorten skyddade ej längre honom.
 "Odens foglar" = (Korparna), som drottens följd den
 svenska hären övergav dem. När den mål-
 kades det ödesdigra "Vultura", så kom det mit-
 lianer stora "Fåvor" = (Paddor) på vägarna fram-
 för den svenska hären. Soldatern vill ej
 trampa på de fula djuren och sökte kasta
 dem undan med kvärdshaljorna, men dem-
 ta mera dem kastade, desto flera bliva de.
 "Carl XII^{tes} sol hade börjat dala i vestret."
 Så slöt tillvidare den gamle, präktige,
 Prinsen.